

Det livssynsåpne samfunn. En helhetlig tros- og livssynspolitikk (NOU 2013:1)

Uttalelse fra Fredrikstad kirkelige fellesråd. Vedtatt i møte 19.06.13, sak 18/13.

Fellesrådet viser til Kulturdepartementets brev av 11.02.13 med invitasjon til å uttale seg om ovennevnte utredning.

Fredrikstad kirkelige fellesråd representerer 10 sokn i Fredrikstad kommune, med til sammen 76.500 innbyggere og 54.900 kirkemedlemmer.

Fredrikstad kirkelige fellesråd:

- finner det ønskelig at staten utformer en helhetlig tros- og livssynspolitikk,
- stiller seg bak utvalgets åtte prinsipper, som baserer en slik tros- og livssynspolitikk på menneskerettslige forpliktelser, prinsippet om statens aktive og likebehandlende understøttelse av tros- og livssynsvirksomhet, og prinsippet om at tros- og livssynspraksis har en plass i det offentlige rom,
- mener at utredningens begrep om tro og livssyn er for «smalt» definert. Utover den betydning tro og livssyn har for det enkelte menneske, skaper tro og livssyn også kultur, identitet og tradisjoner som er av stor betydning for kollektivet og samfunnet. Dette vektlegges ikke tilstrekkelig i utredningen. I Norge gjelder dette særlig kristendommen med sin tusenårige historie.
- finner at utredningens historiske fremstilling av Den norske kirke samfunnsmessige rolle og betydning er mangelfull
- tar avstand fra at likebehandlingsprinsippet innebærer at Den norske kirke må nedlegge vel etablert og godt fungerende virksomhet i samfunnsinstitusjoner som forsvar og sykehus. Likebehandling må heller bety å legge til rette for supplerende tilbud fra andre tros- og livssynssamfunn i slike institusjoner.
- tar avstand fra forslaget om at tros- og livssynssamfunn ikke lenger skal ha vigselfrett
- tar avstand fra forslaget om at den offentlige gravferdsforvaltningen skal overføres fra fellesrådet til kommunen

- finner at fredede og verneverdige kirker etter kulturminneloven må omfattes av en egen offentlig finansiering, ut over den som gis til Den norske kirke som trossamfunn.
- finner det lite tjenlig - kort tid etter grunnlovsendringene i 2012 - å ta opp til ny behandling om Den norske kirke skal ha en grunnlovsfestet status og være omfattet av særlov.

På bakgrunn av vårt ansvar og våre erfaringer som kirkelige fellesråd vil vi særlig fremheve følgende punkter:

Vigselsretten

Fellesrådet, sammen med prestedtjenesten, har ansvar for gjennomføring av vigslar i regi av Den norske kirke.

En ordning hvor brudeparet først må gjennom en ekteskapsstiftende seremoni hos byfogd e. l. og deretter – som en frivillig ordning – en seremoni i regi av et tros- og livssynssamfunn, vil etter vår vurdering føre til at færre gifter seg. Dermed vil enda flere i vårt samfunn unnlåte å gi sitt samliv en offentlig og juridisk forpliktende ramme. Dette finner vi uheldig.

En ordning med dobbel seremoni vil med stor sannsynlighet føre til en nedbygging av tros- og livssynspraksis knyttet til en sentral livsrite (ekteskapsinngåelse), og vil slik være i strid med utvalgets eget prinsipp om aktiv understøttelse av tros- og livssynspraksis.

Vi minner om at den siden ved inngåelse av ekteskap som krever juridisk kompetanse, nemlig prøvingen av ekteskapsvilkårene, i dag utføres av folkeregistermyndigheten, og ikke av tros- og livssynssamfunnenes vigslere.

Med de mange alternative valgmuligheter for vigselseremoni som i dag foreligger, finner vi at dagens ordning ikke på noe vis er strid med prinsipper om ikke-diskriminering eller likebehandling.

Gravferdsforvaltningen

Den norske kirke ved fellesrådet forestår i dag samfunnets gravferdsforvaltning for alle innbyggere. Virksomheten reguleres av en egen gravferdslov med forskrift.

Vi minner om forskjellen på *gravferdsforvaltning* (gravlegging, evt. kremasjon, drift av gravplasser) og *seremoni* knyttet til gravferd. Den norske kirke ved fellesrådene har ingen rolle i forbindelse med seremonier som ikke skjer i regi av Den norske kirke. Det er ikke slik

at pårørende som ønsker ikke-kirkelig gravferdsseremoni, først må henvende seg til prest eller andre representanter for Den norske kirke.

I 2011 ble gravferdsloven revidert, bl. a. for å sikre ytterligere at alle, uansett tros- og livssyn, skal likebehandles i forbindelse med gravferd. Bl. a. har alle tros- og livssynssamfunn med virksomhet i angjeldende område fått rett til å foreta vigsling av gravplass. Fellesrådet er pålagt å arrangere regelmessige møter med representanter for tros- og livssynssamfunn for å samtale om gravferdsvirksomheten.

Vår vurdering er at dagens ordning fullt ut er forenlig med ikke-diskriminerings- og likebehandlingshensyn. At virksomheten i en viss forstand er livsytelsesforankret ved at fellesrådene er organer i Den norske kirke, er ikke til hinder for at virksomheten kan betjene alle innbyggere, uansett tros- og livssynstilhørighet.

Den norske kirke, siden 1997 ved fellesrådene, har gjennom generasjoner opparbeidet seg en stor og høyt respektert kompetanse på dette helt særegne og sensitive området. Vi stiller oss uforstående til om samfunnet skulle avskrive denne kompetansen med et pennestrøk, for så å bruke betydelige ressurser på å bygge opp en tilsvarende kompetanse.

Finansiering av fredede og verneverdige kirker

Fellesrådet forvalter kirkene på vegne av soknene i Den norske kirke.

Kirkebygget er ofte et sentralt identitetskapende innslag i kulturlandskap og lokalmiljø. Kirkene er blant våre viktigste kulturminner, og et stort antall kirker er omfattet av fredning eller annet vern etter kulturminneloven.

Vedlikehold og drift av gamle kirkebygg er svært ressurs- og kostnadskrevende, og belastningen kan være uforholdsmessig stor, særlig for mindre fellesrådsområder/kommuner.

Fredede eller verneverdige kirkebygg er både en del av hele samfunnets felles kulturarv, samtidig som de er i bruk for gudstjenester, kirkelige handlinger og andre arrangementer i regi av ett bestemt trossamfunn, i de fleste tilfeller Den norske kirke.

Fellesrådet vil fremheve at staten som en del av sitt kulturminneansvar må etablere en ny finansieringsordning som sikrer vedlikehold av eldre kirkebygg. En slik ordning må selvsagt også omfatte fredede/verneverdige bygg i andre tros- og livssynssamfunns eie. En slik finansieringsordning med kulturminnehensynet som kriterium vil etter vår vurdering ikke komme i konflikt med prinsippet om likebehandling av tros- og livssyn.